

DR. KOVÁCS LAJOS :

A KÁVÁSHEGY JURAKÉPZŐDMÉNYEINEK SZTRATI- GRÁFIAI ÉS MIKROTEKTONIKAI VISZONYAI.

A M. Kir. Földtani Intézet Évkönyvében jelenik meg.

HOZZÁSZÓLÁSOK :

Ij. Noszky Jenő : Mivel a felvett terület a teljes Bakonyhoz visz igen elenyésző, az előadottakból levont következtetések nem általánosíthatók. Az Előadó Úr alapos és részletekbe menő mikrotektonikai és rétegtani vizsgálatai elismerést érdemelnek, mert felhívják a figyelmet a Bakony alsó liász képződményeinek rendkívüli változatosságára.

Megjegyzi még azt, hogy az erősen hangsúlyozott posidonomyás alsó liázképződmény a Bakonyban nem olyan egyedülálló. Azt lehet mondani, hogy nincs olyan alsó liász előfordulás, ahol a rétegsorban posidonomyákra ne akadnánk. E hajak e rétegsorban tömegesen, de rendszerint lencseszerű fészkekben jelentkeznek, úgyhogy külön szintnek aligha tekinthetők. Az ú. n. káváshegyi típusú felső liász kovás márgával kapcsolatosan megjegyzi, hogy ezek a Bakony más vidékein végzett megfigyelések alapján talán már nem liászhoz, hanem inkább már a dogger magasabb részéhez számíthatók. Előfordulásuk is igen korlátozott s néhány kisebb előfordulásán kívül nagyobb elterjedésben csak a szentgáli Tűzköves hegycsoport egyik rögében ismerhető fel. A felső liászt tulajdonképpen legtöbbször a tömött, sötét, barnászörös, mangángumós s csak 30—60 cm vastagságú ammoniteses rétegek képviselik.

Az alsó liász nagy változatosságú képződményei a Bakony egyes rög-csoportjain belül, mint pl. a Kékhegy, a Somhegy, a Csemely, Tűzkövesárok, a Papodhegy és Hajag hegyek környékén lényeges helyi eltérést mutatnak. Gyakori az a jelenség, hogy egyik-másik helyen egy-egy réteg vagy rétegsorok kimaradnak a réteggösszletből. Azonban rendszeren akad olyan horizont, amit azonos itanitudunk. Hogy a jura- és főleg az alsó liásztételek olyan sokfélék a Bakonyban, annak az egykori, Lóczy igazgató úr által hangsúlyozott szigetvilágszerű tengermedencében gyakran végbemenő tengerszint-, vagyis tengerfenékingadozás a magyarázata. Egyes részeket az alsó liász folyamán is csak néha-néha öntött el a tenger, míg máshol az elborítottatás állandó volt s így teljesebb rétegsort találunk mostan azokon a helyeken.

Gedeon Tihamér : Kérdést intéz az előadóhoz, hogy a felső liász alsó részében említett mangánelőfordulást ásványtanilag miért nem nevezi meg. Valószínűnek tartja, hogy a mangán esetében itt piroluzitról van szó. Megemlíti, hogy Ajka vidékéről kapott egy zöldszínű agyagot, ami magas mangántartalmú volt, de az összetételében a két vegyértékű Mn szerepelt. Felelet vár arra is, hogy a mangánelőfordulás hasznosítható-e, illetve a környezetében nem volna-e érdemes a területet átkutatni.

Iij. Noszky Jenő : Gedeon feltett kérdésére megjegyzi, hogy a mangánelőfordulás szingenetikus képződmény és csak a kőzetben sűrűn elszórt kisebb-nagyobb mangángumók képviselik. Gyakorlatilag felhasználni nem lehet. Az előadás tektonikai részével kapcsolatban pótlólag megjegyzi azt, hogy a preformált szinklinális eredeti arculatát az utóbbi mozgások igen megzavarták s erre a bemutatott térkép igen jó példa. Arra a különösnek tetsző jelenségre, hogy a mérhető dölések miért olyan ritkák, megjegyzi, hogy a Káváshegy e területén is az a helyzet, mint a szentgáli Tűzköveshegy nagy kőfejtőjének környékén, hogy a vetők közt vápaszerűen elhelyezkedő szinklinálisok rétegei — rétegfejek alakjában a vetők mentén bukkannak csak a felszínre. A szinklinális tengelye környékén az alábukó réteglapokon a lösz és a törmelék a vetőktől távolabb eső részeken az erózió törvényei értelmében megmarad s így ott csak elszórt kőzettuskókat találunk.

Kovács Lajos : Szerinte a mangánelőfordulásnak, mint ahogy azt előadás közben is kifejtette, gyakorlati jelentősége nincs.

Elismeri azt, hogy a posidonomyák a crinoideás és kővületmeddő kőzetrétegek közt az általa térképezett területeken is csak lencsékben fordulnak elő, de olyan tömegesen, ahogy az eddig a Bakonyból máshol nem volt még ismeretes.